

מסורת הש"ס

(א) וַיִּקַּח כ. עֲשֵׂים עַל הַגִּילּוֹן בָּשָׂם עֲשִׂינָה. (ב) קִדּוּשֵׁין כו. (ג) לַקְּטָן כפ"ג. (ד) קִדּוּשֵׁין כ"ה. (ה) ר' טל מ"ז.

תורה אור השלם

1 עֲשִׂיר בְּרִשְׁתִּים יִמְשֹׁל וְעֵבֶד לֹחֵז לְאִישׁ מִקִּלְחָה: מַשְׁלִי כ"ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' שזי מסירה ק"ן שזי נתונה ק"ן: (ב) רשב"ם ד"ה מחזיקין דריה: (ג) ר"ה מפתחול וכו' ככל ענין פליגי: (ד) תוס' ד"ה דל וכו' אי בעינא בשטר' איקני ואי בעינא: (ה) ד"ה כתב וכו' בשאר שטרות לא משמע:

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קריב אלנא שכתוב לנא, לנא כתומא בבת המדרש, ראשון שמעתי (ב"ב כ"ג). נכסיה שיש להן אחריות. היינו קרקעות, שאחריות כל אחת הלוהו עשרה מחבירי עולם לפי שקיימין ועודמין לנפיק נטמכין עולין (קדושין כ"ב). שקיימין נעלם (רשב"ם לקטו 19). בכסף. נתמן מעות (שם). ובשטר. אם כתב לו שזי מסריה ק"ן או נמטה ק"ן ומכר לו את השטר (שם). ובחזקה. רפס כה ספרתא או ניש אמתרי לא נעל או פקדן לו שטר (קדושין כ"ב). עד שיתן דמיה. דלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמיס. ואע"פ דקביל דמיס נמי שטר' אלא היס דפשיה ודכאמרין נעל (שם). הרי זו מכורה ונתונה. קא סלקא דעתך או או קמי (שם). במוכר שדרהו מפני רעתה. ניהול ליה לנקמה ליה שטר' אלקה פ' היס דלא מ' למיהדר ביה (שם). רוב אשי אמר. הך מתני' נטמן מתנה מיירי וטלה חלף היא ולא או לו קמני, אלא ק' וכן כתב לו שזי מסריה ונתנה לך. ליפות את כחו שאל יבנה בעל חוב של נטמן מתנה יצו עליה לנטמן ממנו דמיס המפורשים (שם).

מוסף תוספות

א. והחס יכולה להחזיק בדאמרינן כבאמרינן. רמ"ן. ב. שמתוך שאין עומדין אלא לראיה שבהן צריכין לעמוד זמן מרובה ולפיקר כל שיטתן. להחזיק בפסולין. ר"ן. ואע"פ שהשטר של קנין יכול להועיל לראיה כמו כן הוציאו יכול להועיל וכו' עיקרו לא לכך נעשה. תוס' קדושין ט. ג. ודינן ליה ככס. כ"ש כאן שכתב לו בהודיא שזי מכורה לך. רשב"א. ד. עיין רשב"א ויטעני' מה שכתב בשם ר"ם.

רבינו גרשום

יחזיק דריה מיתה בעלה ג' שנים יאמר גולה. שמואל וקרא: הדר ביה מה משמעתיה. דאמר לעיל האמר רב אין מחזיקין: מסתבר טעמיהו אמר. משום דס"ל בחזקתו אבר. יוסף דאמר ליעולם באחר דידוח לא אצ"י אחיותיו אכלה. ולא משום דבחזקת היא בה: לא צריכא כגון דידוח לא אצ"י אחיותיו למזונותיה. והחזיקה באחרת אפילו הכי לא היא חזקה

ודייני גולה. שמואל וקראנ' צפרק ראשון דסנהדרין (דף יז: ע"ש): מחזיקין. (ו) והיה לה למחות: מססנברא אמרי. היכא דהוה מקמ' חזקה צחי צעלה ושלש לאחר מיתה הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל (ג): הסם הוא דמססנברא דמחזיקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [שם] אשת איש לריכה

למחות דמשמע דמחזיקין ומיהו דייני גולה (ג) ככל עניינן פליגי אדרב:

כדנכ יוסף. גמרא הוא שקינר דברי רב אבל רב לא הזכיר רב יוסף שהרי קדם לו רב הרצה דורות: כיון דאיש לה מוויני. מהבעל: מוויני הוא דקאלנה. הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא מיחה בעל: דידח לה. בעל קרקע אחריתי למוזנות ואפי' הכי לא קפיד בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה בלא שטר: **הא ראיה יש.** אם יש לה שטר מכירה בעלל היא ממכה קיים: **נימא.** הבעל אע"פ שהקרקע נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי ממנה לא קני לה הקרקע: לגלויי וזוי **צעניא.** מעות הטמניה ממני ונתכוונתי לגלות לי מעותיה ובחזקת מעות שלי לקחתים מידה ולא לשם מכר ולא לדעת קנין מכירה קבלתי' ולא גמרתי והקניתי: **שמעת מינה המוכר כו'.** ופולגמא היא לקמן: **אימא.** דוק הכי: **הא ראיה יש.** אם יש לה שטר מתנה דהתם גמר ונתן לה דליכא גלויי וזוי: **בתחומא.** בני מדרשות שלהן כסוף התחום היו כדי שיוכלו לנא' אם נשבת מן העיירות שמצידי: **א"ל.** היכא דליכא שטר מכירה אפילו לגלויי וזוי מיכוין קבלת המעות היו קנין גמור דלל וזוי מהכא ומיקני בשטר מכירה דגני מעות הוא דליכא למימר קבלת מעות הללו לא ליקני דלגלויי וזוי נתכוין ולעזמו קבלס אבל גבי שטר המכירה לא שייך למימר הכי אלא הוא הוא כשטר מתנה דהלכ מודין בו לקמן דקנתה דמי ריוח יש לו בכתיבת שטר המכירה אלא ודאי גמר ואקני לה והא ליכא למימר דאי לא כתב לה שטר לא הוה יהבה וזוי וגלויי וזוי נתכוין גם בכתיבת השטר

דכל כך לא מסיק איניש אדעתיה: **מי לא פנו כו'.** וקס"ד דאפי' בשטר מכירה קאלמר דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות חייב לו הלווק למוכר: **ולאו אימנר עלה.** דבשטר מתנה מיירי אצל שטר מכר לא קנה: **וא"ר** בזה הונא לרב נחמן **ונלא מופיז רב המנונא.** לשמואל כו'. אלמא שטר מכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלייתא: **הרי זו מכורה או נתונה.** ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם צפרק ראשון דקדושין [כ"ג]. דרב המנונא מופיז לה וגם מפרק לה דהך צרייתא דקמני שטר מכר קונה במוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה דצהאיא ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה גבי דלווקא עד דתבע ליה אבל בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב וזוי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלייתא: **ה"ג** במסכת קדושין [סז] **רב אשי אמר במתנה ציקא ליתן לו כו'.** ואחאקפתא דהך צרייתא דהוה קשיא לשמואל קאי ובא רב אשי לומר דהך צרייתא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותצין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאס יערערו עליו יבא הנותן לפלומו דכין מוכר דלא ליהוי תרעומת עילויה וה"ק שזי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן דכין מוכר וגם נתונה היא ולית צה משום דינא דרב מנא' דאמרינן צבצא מניעא (דף ק: ק:). מתנה לית צה משום דינא דרב מנא' **אמר רבא** דליכא ייפו כח דמוכר ודמתנה: **ה"ג** ורב **אשי אמר במתנה כו'.** לוח מן העבד. וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: **לגלויי וזוי הוא.** דשיעבד לו נכסיו: **דלא משוי נפשיה כו'.** אכן סהדי דשום אדם לא יהיה צרכונו עבד לוח אם יכול להפטר בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי וזוי הוא דבעי אבל גבי כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלווקא דליהוי

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נא.

הא ראיה יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה דלא שייך ביה גלויי וזוי: **דף** וזוי מהבא ותיקני ליה בשטר. נמקום שכותצין שטר היו וקאלמר דנמקום הזה לא מהניא שמעמיה מדי אע"ג דמהניא נמקום שאין כותצין ומיהו אף נמקום שכותצין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דלמר אי (ו) צעינן בשטר' איקני ואי צעינן נכספא איקני דקני נכספא אע"פ שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב השטר מתלה ואח"כ נתנה דמיס דלא אמר לגלויי וזוי הוא דקני לא קנתה: **כתב** לו ע"ה הנייר או ע"ה החרס. וכן מניא לענין קידושין כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שיה פרוטה בתך מקודשת לי כו'. אומר ר"ת דלמי כר"ל דלמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר כיון שרץ שיחממו עדים בשטר קידושין כדלמר צפ"צ דקידושין (דף קמ. וסז) אמר ר"ג כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים ור"מ לטעמיה דלמר עדי חמיהם כרתי א"כ לא מהניא חמיהם על דבר שיכול להודיין דמתן צפ"צ דגיטין (דף כא:). אין כותצין לא על הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא מהני לר"מ דלרץ שהיה מוכים מתוכו כדלמר בריש כל הגט (סד דף כד:). גבי כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו גדולה לא מני מגרש משום דאין מוכח מתוכו הי מנייהו מגרש ואל"ת והא אמר צפ"צ דגיטין (דף כד:). דלא הכשיר ר' אלעזר אלא צגיטין ולא הכשיר אלא לאלתר אבל בשאר שטרות (ס) משמע דלא הכשיר אפילו לאלתר וי"ל דהכי צעי למימר דלא הכשיר רבי אלעזר אלא צגיטין ודכוותיהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן הדיא דקידושין דלא נכתבו אלא לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי לאינ עשוין עיקרן לראיה אלא להסתרא אבל שטרות העומדים לראיה לא ^א ועי"ל דהכא וקידושין לא איירי אלא בכחש ידו כדלמר הוילא עליו כתב ידו כו' זה אינו יכול להודיין שהיה ניכר שאין זה כתב ידו: **אע"פ שאין בו שיה פרוטה.**

מימנה דמאי רבואה הוא שיה פרוטה בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שיה פרוטה דרבואה היא דאע"פ שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שיה פרוטה מקודשת מתורת שטר אבל הכא גבי מוכר אפי' יש בו שיה פרוטה אינו קונה מתורת כסף שהרי מוכר נותן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אבז כסף: **ולכמה** כתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו. להיות אחריות על הנותן דכין מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שזי מכורה לך וגם שזי נתונה וכתב לשון מתנה משום דינא דרב מנא' וקשה דלמר דהמקבל (צ"מ דף ק: ק:). מתנה דאית צה אחריות יש צה משום דינא דרב מנא' ^א ועוד קשה לר"ת שזי שזי תרי זימני למא לי ואור"ת וכן ר"י דלא מיירי שככותב שניהן אלא בשכותב מכורה או נתונה וקאלמר אפי' בשכתב מכורה במתנה בקא ליתנה לו והא דכתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו שמקבל עליו אחריות ^א ועי"ל דשני שטרות כותב לו אחד לשון מכירה ואחד לשון נתינה ואם ינטרך דלינא דרב מנא' יראה של נתינה ולא של מכירה ואם נריך לאחריות יראה של מכירה ועי"ל דאפי' כמיני תרייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דמתן לקמן דהמוכר את הבית (דף עה). דד"ל במוכר אבל צנות נותן את כולו והכי איתא בירושלמי פ"ק דקידושין ועי"ל דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין נריך ליתן דמיס ומיהו וקשה לטעם זה דלמאי צה בשטר צאיקני סגי: **ל"ה** מן העבד וישהירו בו'. מימנה דמאי רבואה נקט ושהירו וגרשה פשיטא דאי אין להם עליו כלום צעודו תחתיו גם לכשינאלאין אין להם כלום ויש לומר דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שיסתחרר ותתגרש: **לא**

מכר גמר ומקנה שהרי אינו נעשה עבד לוח צחק שטר מכירה עבד לוח לגבי לוקח: **שלא רב הונא צר אבא.** לתלמידי בית המדרש: **והבעל**

עין משפט נר מצוה

רב ב מיי פ"ג מהל' טוען הלכה ח סנה ענין ט"ז טו"ע ח"מ ס' קטט טעין ט:

רג ב מיי פ"ג מהל' מכירה הל' ג ופ"ב מהל' וזיהא הל' א סנה ענין פז טו"ע ח"מ ס' ק"א סני א וס'י רמא טעין א:

דר ג מיי פ"ג מהל' מכירה הלכה ז סנה שס טו"ע ח"מ ס' ק"א טעין ב:

רה ד מיי שס טו"ע שס ט"א:

רו ה מיי שס טו"ע שס ט"ב:

רי ו מיי פ"ב מהל' מלוה הלכה ח טו"ע ח"ע ס' פז ט"ז:

רבינו גרשום (הבשף)

דבעל גבי אשתו שהיק: הא מיירי ראיא. דובנה ניהלה יש לה חזקה אמאי נימא הבעל משום הכי וביניהם ניהלה כיו לגלויי לי וזוי דהוה לה דהות שטמארי מינא ולכהי ויבנתה ניהלה ולא משום מכירה גמורה דהא מה שקנתה אשה קנה ניהלה כיו לגלויי לי וזוי מינא מולא מצי למימר דהכי איכא למישמע דמינה דהמוכר שיהא לאשתו קנתה ולא אמרי' לגלויי וזוי וזוי הוא דבעי. והאי דייקת דהא ראיא יש לה הינו בשטר מתנה דאי מייתא ראיא דיהבה לה במתנה דאיתיה ראייה: בתחומא. בשטר דמיהורש: אמר ליה. המוכר שדרה לאשתו וכו' ולא אמרי' לגלויי וזוי בעי: אמר ליה מאי מעלייתא. שישא דקנתה: דל וזוי מהבא. דאפי' לא יהבה ניהליה וזוי אפי' הכי קנתה בשטר דקא גמור ומקנה לה בשטר. ותתן כו' בכסף בלא שטר ובשטר בלא כסף ולא שטר למיהדר ביה: עד שיתן דמיס. ח' או אמרי' הכא לא לאשתו דייניט טעמא משום דלגלויי וזוי בעי. ומקשי וזוי. דלא קנה עד דיהיב. וזוי. ומתיב וכו' הרי זה מכורה ונתונה. ואע"ג דלא נתן דמיס אלמא משום דנתינת השטר קנה. הכא נמי דל וזוי מהבא ותיקני בשטרא: המוכר שדרה מפני רעתה לא תועלת ומתנת שדרהו רעה קא גמר ויהבה ניהליה אע"ג דלא קיבל דמיס. אבל בעלמא לא קנה עד שיתן דמיס. והכי נמי במוכר שדרה לאשתו לא קנתה דמיס אמר לגלויי וזוי הוא דעדיב משום הכי צאיטורין להו למימר בתחומא דקנתה ולא מפני אמר לגלויי וזוי עבדא. ורב כיוי מסיים בה משמיה דרב נחמן דהמוכר שדרה לאשתו קנתה משום האי טעמא משום דבמתנה ביקש ליתן לה ולמה כתב לה בלשון מכירה כדי ליפות כחו דרעתו קרובה אצלה. בדשטר מכירה כותבין בו אחריות. ובמסכת קדושין כתב רב אשי אמר במתנה בקש ליתן לו וכו' וקאי אמר שדרה מפני רעתה: מילשיל: אמר ליה. דאמר לאו משום דאמרינן לגלויי וזוי דאמר דלוח דהוה מהן ולא גמור דלפרע להן. ומקשי' לרב נחמן דאמר דאמר לגלויי וזוי עבד. לבני הלוואה שאני דלא גמור לשעבד נפשיה למיזהו עבד לאשתו אי דעבד. מדיע ידע דעבד לוח לאיש מלוה ולא

^[א] נראה דל"ל לא קנתה דאמרין דלגלויי וזוי וכו'. (ב) נראה דל"ל ומשהו אי אמרינן דקנתה היינו טעמא משום דלא אמרינן לגלויי וזוי בעי.